

BỘ QUỐC PHÒNG
HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ

NGUYỄN XUÂN SINH

**BIỆN PHÁP BỒI DƯỠNG PHƯƠNG PHÁP HỌC TẬP
CHO HỌC VIÊN Ở ĐẠI HỌC QUÂN SỰ THEO TƯ TƯỞNG
“LẤY TỰ HỌC LÀM CỐT” CỦA HỒ CHÍ MINH**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

HÀ NỘI - 2013

BỘ QUỐC PHÒNG
HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ

NGUYỄN XUÂN SINH

**BIỆN PHÁP BỒI DƯỠNG PHƯƠNG PHÁP HỌC TẬP
CHO HỌC VIÊN Ở ĐẠI HỌC QUÂN SỰ THEO TƯ TƯỞNG
“LẤY TỰ HỌC LÀM CỐT” CỦA HỒ CHÍ MINH**

Chuyên ngành: Lý luận và lịch sử giáo dục

Mã số : 62 14 01 02

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

Người hướng dẫn khoa học:

1. PGS, TS Mai Văn Hóa

2. PGS, TS Hà Nhật Thăng

HÀ NỘI - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án là trung thực, có nguồn gốc xuất xứ rõ ràng.

Tác giả luận án

NGUYỄN XUÂN SINH

MỤC LỤC

	Trang
TRANG PHỤ BÌA	
LỜI CAM ĐOAN	
MỤC LỤC	
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	
DANH MỤC BẢNG, BIỂU, ĐỒ THỊ, SƠ ĐỒ	
MỞ ĐẦU	7
TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI	12
Chương 1 NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ BỒI DƯỠNG PHƯƠNG PHÁP HỌC TẬP CHO HỌC VIÊN Ở ĐẠI HỌC QUÂN SỰ THEO TƯ TƯỞNG “LẤY TỰ HỌC LÀM CỐT” CỦA HỒ CHÍ MINH	35
1.1. Nội dung tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của Hồ Chí Minh	35
1.2. Quan niệm và giá trị sư phạm của việc bồi dưỡng phương pháp học tập cho học viên ở đại học quân sự theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của Hồ Chí Minh	46
Chương 2 NHỮNG VẤN ĐỀ THỰC TIỄN VỀ BỒI DƯỠNG PHƯƠNG PHÁP HỌC TẬP CHO HỌC VIÊN Ở ĐẠI HỌC QUÂN SỰ THEO TƯ TƯỞNG “LẤY TỰ HỌC LÀM CỐT” CỦA HỒ CHÍ MINH	64
2.1. Quá trình vận dụng tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của Hồ Chí Minh trong lịch sử dạy học và tự học ở các học viện, nhà trường quân đội	64
2.2. Thực trạng phương pháp học tập, tự học và bồi dưỡng phương pháp học tập cho học viên ở đại học quân sự hiện nay	72
Chương 3 YÊU CẦU VÀ BIỆN PHÁP BỒI DƯỠNG PHƯƠNG PHÁP HỌC TẬP CHO HỌC VIÊN Ở ĐẠI HỌC QUÂN SỰ THEO TƯ TƯỞNG “LẤY TỰ HỌC LÀM CỐT” CỦA HỒ CHÍ MINH	98
3.1. Yêu cầu xây dựng biện pháp bồi dưỡng phương pháp học tập cho học viên ở đại học quân sự theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của Hồ Chí Minh	98
3.2. Biện pháp bồi dưỡng phương pháp học tập cho học viên ở đại học quân sự theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của Hồ Chí Minh	101
Chương 4 THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	128
4.1. Những vấn đề chung về quá trình thực nghiệm	137
4.2. Tiến trình và phân tích kết quả thực nghiệm	134
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	150
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN	152
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	153
PHỤ LỤC	163

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

TT	CHỮ VIẾT ĐẦY ĐỦ	CHỮ VIẾT TẮT
01	Cơ sở thực nghiệm	CSTN
02	Đảng Cộng sản	ĐCS
03	Đối chứng	ĐC
04	Học viên	HV
05	Học viện Hậu cần	HVHC
06	Học viện Quân y	HVQY
07	Phương pháp học tập	PPHT
08	Nhà xuất bản	Nxb
09	Thực nghiệm	TN
10	Trung bình	TB
11	Trung bình khá	TBK
12	Trường Sĩ quan Chính trị	TSQCT
13	Trường Sĩ quan Lục quân 1	TSQLQ1
14	Trường Sĩ quan Lục quân 2	TSQLQ2

DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU, ĐỒ THỊ, SƠ ĐỒ

TT	Tên bảng, biểu, đồ thị, sơ đồ	Nội dung	Trang
01	1.2	Bảng khái quát phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” và phương pháp học tập thụ động	54
02	2.1	Bảng tổng hợp đối tượng và số lượng điều tra	75
03	2.3	Bảng tổng hợp kết quả điều tra nhận thức của học viên về phương pháp học tập lấy hoạt động tự học làm chủ yếu	84
04	2.4	Bảng tổng hợp kết quả học tập năm học 2010 – 2011	85
05	2.5	Bảng tổng hợp số lượng hình thức bồi dưỡng phương pháp học tập cho học viên ở đại học quân sự	86
06	4.1	Bảng lượng hoá các tiêu chí đánh giá về kết quả thực nghiệm	132
07	4.2	Bảng chất lượng của các đơn vị tham gia thực nghiệm	135
08	4.3	Bảng tổng hợp kết quả kiểm tra trước thực nghiệm	136
09	4.4	Bảng thống kê kết quả kiểm tra về sự tiến bộ phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên	139
10	4.5	Bảng phân phối tần xuất kết quả kiểm tra sự tiến bộ về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên qua thực nghiệm	139
11	4.6	Bảng phân phối tần xuất lũy tích kết quả kiểm tra sự tiến bộ về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên	140
12	4.9	Bảng phân phối các tham số đặc trưng kết quả tiến bộ	

TT	Tên bảng, biểu, đồ thị, sơ đồ	Nội dung	Trang
		về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên qua thực nghiệm	142
13	4.12	Bảng phân phối các tham số đặc trưng kết quả tiến bộ về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên qua thực nghiệm	144
14	4.13	Bảng so sánh kết quả đánh giá sự tiến bộ về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên các lớp thực nghiệm và đối chứng	147
15	4.14	Bảng so sánh kết quả đánh giá sự tiến bộ về kết quả học tập của học viên các lớp thực nghiệm và đối chứng	148
16	2.2.	Biểu đồ nhận thức của học viên ở đại học quân sự về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt”	78
17	4.8	Biểu đồ so sánh kết quả tiến bộ về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên giữa lớp thực nghiệm và đối chứng qua thực nghiệm môn Giáo dục học quân sự	141
18	4.11	Biểu đồ so sánh kết quả tiến bộ về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên giữa lớp thực nghiệm và đối chứng qua môn Giáo dục học quân sự	143
19	4.7	Đồ thị biểu diễn tần suất lũy tích điểm kết quả tiến bộ về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên qua môn Giáo dục học quân sự ở cơ sở thực nghiệm 1	140
20	4.10	Đồ thị biểu diễn tần suất lũy tích điểm kết quả tiến bộ	

TT	Tên bảng, biểu, đồ thị, sơ đồ	Nội dung	Trang
		về phương pháp học tập theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của học viên qua môn Giáo dục học quân sự ở cơ sở thực nghiệm 2	143
20	1.1	Sơ đồ và mối quan hệ giữa “tự học” – “chỉ đạo” và “thảo luận” theo tư tưởng Hồ Chí Minh	46
21	3.1	Các biện pháp bồi dưỡng phương pháp học tập cho học viên ở đại học quân sự theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt”	126

MỞ ĐẦU

1. Giới thiệu khái quát về công trình nghiên cứu

Đề tài luận án “*Bồi dưỡng phương pháp học tập cho học viên ở đại học quân sự theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của Hồ Chí Minh*” được nghiên cứu sinh quan tâm nghiên cứu từ khi còn được đào tạo giáo viên chuyên ngành Giáo dục học ở Học viện Chính trị. Các công trình nghiên cứu của nghiên cứu sinh đều tập trung vào tư tưởng Hồ Chí Minh nói chung, tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục, dạy học nói riêng.

Khung lý thuyết của vấn đề nghiên cứu được dựa trên cơ sở làm rõ giá trị và tính đúng đắn của luận điểm về cách học tập mà Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra. Theo Người, trong quá trình học tập, người học muốn dành kết quả cao phải nâng cao về PPHT, đặc biệt phải coi trọng vai trò của tự học, lấy tự học làm hoạt động cốt lõi trong quá trình nhận thức của mình. Luận điểm đó đã được Hồ Chí Minh chứng minh bằng thực tiễn quá trình tự học kiên trì và bền bỉ với ý chí, quyết tâm cao của chính bản thân Người. Học với cốt lõi là tự học sẽ giúp cho người học chủ động, tích cực, sáng tạo và đạt hiệu quả cao trong quá trình học tập. HV ở đại học quân sự cần phải có được PPHT theo tư tưởng “lấy tự học làm cốt” của Hồ Chí Minh để vận dụng vào quá trình học tập và công tác sau này.

Kết quả nghiên cứu của đề tài luận án được trình bày trong 151 trang và sử dụng 122 tài liệu tham khảo (112 tài liệu tiếng Việt, 10 tài liệu tiếng Anh). Kết cấu của luận án gồm: Phần mở đầu, tổng quan về vấn đề nghiên cứu, 4 chương (8 tiết), kết luận, kiến nghị, danh mục công trình khoa học của tác giả, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục.

2. Lý do lựa chọn đề tài luận án

Chủ tịch Hồ Chí Minh là một tấm gương sáng về tự học. Thông qua tự học và bằng con đường tự học, Người đã tự trang bị cho mình kiến thức,

phương pháp luận và phương pháp trong hoạt động cách mạng. Trong quá trình học tập, phương pháp học tập coi trọng tự học luôn được Người vận dụng và xác định là yếu tố chủ yếu trong quá trình chiếm lĩnh tri thức. Theo Hồ Chí Minh, để tiếp thu, lĩnh hội những kiến thức phong phú của nhân loại, người học phải có những cách thức tiếp nhận, lĩnh hội phù hợp với nhận thức và khả năng của mỗi người. Chính vì vậy, trong tác phẩm “Sửa đổi lối làm việc” viết năm 1947, Người chỉ rõ: “Cách học: Phải lấy tự học làm cốt. Do thảo luận và chỉ đạo giúp vào” [48, tr.273].

Quán triệt và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong đổi mới và nâng cao chất lượng dạy và học, Đảng ta luôn coi trọng bồi dưỡng phương pháp học tập chủ động, tích cực và sáng tạo. Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XI chỉ rõ: “Đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp dạy và học” [19, tr.216]. Luật giáo dục năm 2005, sửa đổi và bổ sung năm 2009 đã xác định: “Phương pháp giáo dục phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo của người học; bồi dưỡng cho người học năng lực tự học, khả năng thực hành, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên” [73, tr.34]. Lý luận dạy học hiện đại đã chỉ rõ, bản chất của quá trình dạy học ở đại học là quá trình nhận thức có tính chất nghiên cứu của người học dưới sự chỉ đạo của người dạy. Tự học có vai trò quan trọng trong quá trình lĩnh hội kiến thức, trở thành phẩm chất quan trọng và học tập suốt đời là triết lý sống của con người trong xã hội bùng nổ thông tin, xã hội học tập. Thông qua tự học, người học tích lũy được kiến thức, nâng cao khả năng tư duy, kỹ năng nhận thức [42, tr.187]. Như vậy, để đáp ứng được yêu cầu chiếm lĩnh lượng thông tin lớn như hiện nay, người học không chỉ học tập trên giảng đường hay tự mình tìm kiếm thông tin trên các phương tiện kỹ thuật hiện đại, mà họ phải tích cực nâng cao năng lực tự học, kể cả khi nghe giảng trên lớp. Điều đó đòi hỏi người học phải tìm cho mình một PPHT chủ động, coi hoạt động học tập của mình là hoạt động chủ yếu